

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:
 Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
 Na pol roka . . . . . 1 „ — „
 Na štvrt roka . . . . . — 50 „
 Jednotlivé číslo 3 kr.

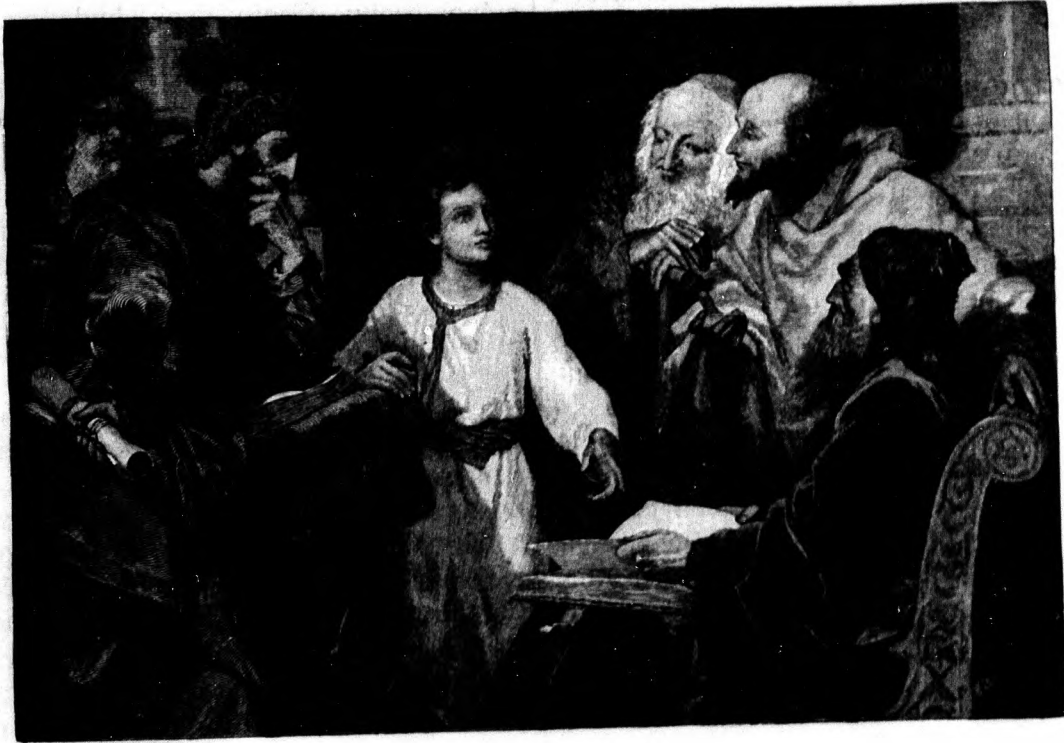
Vychodí každú nedeľu.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posilať predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Malá lutria.

Dinulý týždeň zadal finančný minister návrh zákona o zotrení malej lutrie. Týmto návrhom splnil dávnu túžbu, dávnu žiadosť všetkých tých, ktorým blaho a dobrobyt pospolitého ľudu ležaly na srdci.

O malej lutrii všetci chladnokrevne smýšľajúci boli už od dávna jedného a toho istého náhľadu, že totižto za skutočný div možno považovať, keď niekto na lutrii vyhral a práve preto už od rokov, zvlášte pri pojednávaní rozpočtu,

Ježiš medzi mudrcami.

Nuž a akože súvisí malá lutria s blahom a dobrobytom pospolitého ľudu. Tak, že na malú lutriu stavala najviac chudobná trieda, chudobná trieda po 5—10 krov poskladala toho poldruha-milliona zlatých ročne, čo mal štát čistého osuhu z lutrie.

vyslanci žiadali zotrenie malej lutrie, žiadali, aby sme v tomto ohľade nasledovali cudzozemsko, kde je, vyjmúc Talianska, už dávno zotrená malá lutria. Oprávnenosť tejto žiadosti aj naša vláda dávnejšie nahliadla, aj naša vláda videla, že malá lutria je fažkým odaním pospolitého ľudu a že

malú lutriu napriek tomuto už dávnejšie nezotrela, toho jednoduchou príčinou bola tá okolnosť, že štát potrebuje tých asi poldruha milióna zlatých, ktoré donášala lutria. Naše krajinské financie ešte nestoja tak, žeby sa krajina mohla zaobísť bez tohoto dôchodku, naše krajinské príjmy, pokiaľ sa vlast naša ešte vždy silne vyvíja, ešte vždy potrebuje mnohé ustanovizne uviesť, ktoré vyžadujú nové a nové a značné výdavky, neslobodno umenšovať, lež dľa možnosti zväčšovať. A toto bolo príčinou toho, že finančný minister doteraz nezotrel malú lutriu.

Vláda, ako sme už pripomenuli, už dávno nahliadla škodlivosť malej lutrie, už dávno sa bola rozhodla, že jaknáhle to okolnosti dovoľia, že malú lutriu zotrie, že jaknáhle najde spôsob, ako by mohla vynahradiť tú ztratu, ktorú utrpia krajinské príjmy zotrením malej lutrie, že hneď oslobodí ľud od tejto lutriovej dane.

Po dlhšom zkúmaní a pokusovaní konečne podarilo sa vynajstť spôsob, ktorý umožnil zotrenie malej lutrie bez toho, aby štát utratil tie príjmy, ktoré mal z malej lutrie.

V smysle zadaného návrhu malá lutria prestane účinkovať 1-vým augustom bežiacieho roku a tým samým dňom vstúpi do života takzvaná triedna lutria. Tedy zase len lutria, ktorá bude vyžadovať opätne nové obete od národa? Medzi doterajšou malou, aj číslicovou zvanou lutriou a triednou lutriou je ohromný rozdiel a významnosť návrhu zákona o zotrení malej lutrie len tak budeme vstave oceniť, keď sa bližšie obznámime s triednou lutriou.

Pravdepodobnosť, že niekto na malej lutrii vyhrá terno, rovná sa ako jedno ku 117.480-tim alebo inými slovami povedané, z 117.480 pádov raz vyhrá niekto prípadne terno. Na triednej lutrii, každý druhý lós-žreb vyhrá, to jest tu sa pravdepodobnosť výhry rovná ako 1 ku 2-om. Na malej lutrii možno postaviť aj 5 krov, tedy takú summu, ktorou aj ten najchudobnejší probuje šťastie; na triednej lutrii najmenšia čiastka jedného žrebu bude stáť 75 krov. Na malej lutrii boli každý týždeň dva razy fahy, tedy chudobný človek každý týždeň kládol obeť na oltár vlasti, aby sa týždenne dva razy sklamal v nádejach na bohatstvo; na triednej lutrii budú sa sa žreby iba 6 raz do roka fahať a táto okolnosť veľmi dobre účinkuje na uspanie náruživosti v hraní.

Malá lutria donášala osoh iba štátu, ktorý túto lutriu udržoval a skutočný div bol, keď niekto vyhral, triedna lutria spočíva na zdravších základoch, lebo tu polovica vypustených žrebov nevyhnutne vyhrá asice aj najmenšia výhra bude väčšia, než čo stál kúpený žreb.

Ale nielen pre toto má prednosť triedna lutria pred malou lutriou, ale hlavne preto, že malá lutria opierala sa hlavne na chudobnú triedu, na menej vzdelané vrstvy obecnstva, kdežto na triednej lutrii sa vrstvy tieto vo veľmi malom počte súčastnia, lebo 75 krov, koľko bude stáť najmenšia čiastka žrebu, chudobný človek nemôže, nenie vstave vyhodíť. Aj z mravného stanoviska možno len schvalovať, že vláda miesto malej lutrie uvedie do života triednu lutriu. Zotrením malej lutrie umenší náruživosť hry v ľude, a tým aj výhľady na ľahké zbohatnutie. Nemožno tajiť, že sa kedy-tedy stal div a niekto vyhral na lutrii. Chýr o výhre rozniesol sa jako oheň a mnohým dodal novej chuti k ďalšej hre. Nádej na ľahkú výhru a zbohatnutie v mnohých potlačila chuť a vytrvalosť v práci, lebo mnohí si ufali, že sa šťastie len predsa raz na nich usmeje. Zotrenie malej lutrie odoberie im konečne túto klamlivú nádej a jedonkaždý bude hľadať spásu v práci, jedine od práce bude očakávať zbohatnutie. A toto je z mravného stanoviska berúc vec, veľká, neoceniteľná výhoda.

A čo sa konečne týče finančného výsledku, aj ten je prajný pre krajinu. Krajina mala dosiaľ z malej lutrie asi 1 milión 200 tisíc zlatých čistého osohu. Tento osoh bude mať i naďalej. Spoločnosť, ktorej štát dal právo, aby usporiadala triednu lutriu, bude štátu platiť za toto právo ročných 1 milión 200 tisíc zlatých.

A tak tedy uväziac všetky udané prednosti triednej lutrie nad malou lutriou, finančný minister skutočne dobrú službu preukázal krajine zadaním návrhu zákona o zotrení malej lutrie.

Slovo k rodákam.

Z najnovších článkov miesta tohoto mali ste príležitosť, rodáci moji, vidieť a poznať tie skoky a premeny v politike ľudovej strany. Neboly to upodozrievania, pomlavy s našej strany o nich a na nich. Čo sme tvrdili, čo sme spomínali, to všetko byly vyjadrenia, verejné osvedčenia sa náčelníkov tejto osobovačnej, veľkoustnej a samospasiteľnej strany.

Keď toto vieme z ich vlastných slov a nepodvratných výpovedí, pozrime už raz bližšie, zočí voči týmto premenám, lepšie povedané: krkolomným kotrmelcom.

Rodáci moji! Každé náboženstvo, každé vierovyznanie má niečo zvláštneho, výlučného. Každé má niečo špeciálne pekného, vznešeného, dobrého. Teraz, keď je reč o dačom výlučnom a pochvalyhodnom, keby sa vtedy niekto, pofahom na takúto zvláštnosť, vystatovať opovážil a neostíchal, že je dnes katolíkom, zajtra luteranom.

pozajtre starovercom, zas neskôr mohamedánom, potom židom atď. čo by ste o takomto človekovi súdili? Čím by ste ho pomenovali? Najväčším právom a trefne ničím iným, ako ošemetníkom, klamárom, podvodníkom a kmiňom.

No, rodáci moji, práve tak, ako v duchovných veciach, na poli náboženstva, i v svetských záležitostiach na poli politickom s mnohými, určite ohraničenými politickými vierovyznaniami sa stretáme, ktoré jedny od druhých väčšmi a značnejšie sa líšia a delia, ako náboženské konfesie, ba samé náboženstvá. Každý človek, zaoberajúci sa s politikou vedome, často nevedome, k jednému alebo druhému takémuto vyznaniu patrí, lebo patriť musí. Rozdiel je len ten, že k náboženskému vierovyznaniu s malými výnimkami už narodením sme určení a primeranú tomu výchovu dostávame za podiel; kým v politike obvyčajne samostatne sa vyvíňovať môžeme a politické presvedčenia z vlastnej skúsenosti, dľa rázu a umu svojho si tvoríme na základe vzdelanosti a pokročilosti našej. Tieto politické vierovyznania sú obvyčajne i mimoriadne smery politických strán. K prvým rátame smer konservatívny, liberálny a radikálny. K druhým ale patria viac lokálnymi pomerami podporované smery, ako agrárny, klerikálny, ultramontálny, neodvislý, sociálny atď. Všetky tieto smery majú istú oprávnenosť, ale aj výtečnosť, neústupnosť a nepojednanosť. Jedným slovom sú, ony individuálne tak a natoľko, že kto telom i dušou k jednému sa prihlasuje, pokiaľ príhlas ten sa má zakladať na presvedčení, samosebou k druhému patriť nemôže. Ináčej seba i iných klame, zavádza.

No, a náčelníci ľudovej strany, ako ste sa o tom presvedčili, toto robia. Zahrávajú sa s vážnosťou politického života; menia sa ako chameleon; dnes sú to, zajtra iné. A títo chcjú utvoriť ľudovú stranu. A títo sa ľudovou stranou menujú. Pardon! To sú len náčelníci bez opravdivých nasledovníkov, to sú len generáli bez vojska, to sú len vodcovia bez prívržencov. Ľudová strana, opravdivá, opustená ľudová strana, ste vy, úbohý, opustený, zavedený a snáď aj zapredaný ľud môj; vy, krásnym názvom a sľubami omámení rodáci moji, ktorí osobám a rúchu veriac v peknej nádeji, v blahom očakávaní a s účastnou povďačnosťou dali ste sa upotrebiť za nástroj mužom, ktorí ani sami nevedia, čo chcú. Ktorí len bársakokoľvek vyniknúť si želajú, ktorí tým, či iným spôsobom verejnosť hľadajú v očakávaní, že sa tu alebo tam i pre nich raz len niečo najde, nadhodí.

A vy, úbohí rodáci moji, sa koríte týmto aprílovým rytierom? Vy, pre lichotivé reči sobeckých pochlebníkov opovrhli by ste srdečnou radou úprimných, vyprobovaných priateľov? Ne-

môžem veriť. Viem, že sa prebudíte z bludu a strom po ovocí súdiť budete.

Reči odzvučia, sľuby sa rozpřchnu, no skutky sú jedine tým pevným základom, na ktorom vo svetských veciach s dôverou a ubezpečením môžeme stavať.

Rodáci moji, otvorte oči svoje.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Oravský fõišpán. Jeho veličenstvo prepustil fõišpána oravskej stolice Georga Szmrecsányiho na vlastnú žiadosť z tejto hodnosti a na miesto neho za dočasného fõišpána oravskej stolice vymenoval Ludvika Kürthyho, hlavného župana liptovskej stolice, ktorý podržal fõišpánstvo aj tejto stolice. Jako sa poloúradne sdeľuje, za hlavného župana oravskej stolice má byť vymenovaný Arpád Kubinyi, krajinský vyslanec dolno-kubínského okresu.

Kedy budú zasedať delegácie. Delegácie, ktorých povolaním je ustáliť rozpočet spoločných ministerstiev, jako ministerstva zahraničia, ministerstva spoločnej armády a spoločného finančného ministerstva, zasedávaly dosiaľ riadne na jar. Tohoto roku budú zasedať ale len na jaseň, asice preto, že jak uhorský, tak aj rakúsky snem musia najprv prijať vyrovnanie a ustáliť kvótu, dľa ktorej sa spoločné výdavky rozvrhnú na dve polovice monarchie. Nieto výhľadu, aby snemy boly hotové s vyrovnaním pred koncom júla, a tak iné nepozbýva, než aby delegácie zasady iba na jaseň cieľom ustálenia spoločného rozpočtu.

Nové návrhy zákonov. Finančný minister *Lukács* predložil v jednom z posledných snemových zasadnutí návrh zákona, dľa ktorého sa deficit millénarnej výstavy vo výške 550 tisíc zlatých prijať má na útraty krajinské. V tom istom zasadnutí predložil i minister hospodárstva dr. Darányi návrh zákona o zmene daktorých ustanovizní zákona H. z r. 1893. týkajúceho sa obrany proti nákazlivej plúcnej chorobe dobytká. Dľa návrhu tohoto dostane gazda za každé nakazené a úradne zabité hovädo 90 procentov šacovnej ceny, za hovädo ale podozrivé, ktoré po pravidelnom ošacovaní prešlo do majetku štátu celú šacovnú cenu.

Minister pri boku Jeho veličenstva barón Samuel Jósika po viac týždňovom urlaube zaujal svoje miesto. A týmto vypadla z rúk opozície nová zbraň. Opozície totižto, ktoré vždy snívajú o nesvornosti a neshode ministrov, len pred nedávnom mnoho hovorily o tom, že barón Jósika odstúpi, lebo že sa nevie sniešť s ministerským predsedom barónom Bánffym. Že je táto neshoda len vymyslená, toho najlepším dôkazom je, že barón Jósika zaujal svoje miesto.

Povstanie na ostrove Kréte. Na ostrove Kréte, ktorý patrí k Turecku, vypukla revolúcia. Revolúciu započali Turci v hlavnom meste ostrova, v Kaney tým, že zapálili najprv kresťanmi obývanú časť mesta a zatým vraždili kresťanské obyvateľstvo. Kresťanské obyvateľstvo, ktoré bolo už dávnejšie prichystané na tento nápad, bránilo sa údatne, z čoho povstal tuhý krvavý boj.

Je sverchovaný čas, aby európejské mocnosti rázne zakročili v záujme kresťanského obyvateľstva, bývajúcего na území tureckej ríše a aby už raz prinútili tureckú vládu, žeby tak dávno sľubované reformy uviedla do života.

KRAJINSKÝ SNEM

Na dennom poriadku je ešte vždy rozpočet ministerstva vnútra.

3. februára. Pri pojednávaní výdavkov na matriky vyslanec *Pader* oboril sa na matrikárov, o ktorých hovorí, že sa neslušne chovajú proti ľudu, že nedržia úradné hodiny a že je vedenie matrik drahé. Žiada zotrenie štátnych matrik.

Gajáry upozorňuje snemovňu nato, že vedenie štátnych matrik nebolo uvedené následkom cirkevno-politickej reformy, lež preto, že sa katolícki farári zdráhali isté faktá vnieť do matrik, a tak tedy inšie nezbyvalo, jako zavedenie štátnych matrik.

Minister vnútra *Perczel* podvrátil tvrdenia *Padera*; štátne matriky sa všade úplne ujaly; nenie pravda, žeby matrikári neboli schopní k vedeniu matrik. Návrh ohľadom revisie neprijme.

Po prijatí výdavkov na matriky, pojednávaná bola podpora pre operu a národné divadlo v Budapešti a v Koložvári.

4. februára. Na dnešnajšom zasadnutí predostrel finančný minister návrh zákona o zrušení lutrie. Po ukončení debaty o podpore pre divadlá, prišiel rad na zdravotníctvo. *Samuel Papp* je za to, aby sa otázka zdravotníctva na sneme základne pojednávala, zvlášte teraz keď nám hrozí nebezpečie, že od Východu príjde k nám mor. Vyzýva vládu, aby porobila potrebné kroky, žeby sa mor k nám nedostal. Odporúča pozornosť vlády, aby polepšila platy okresných lekárov.

Koloman Thalý hovorí, že u nás preto mrie tak mnoho detí, lebo niet dost' humanitných ústavov; žiada základanie týchto, zvlášte založenie nálezinca.

Bernády chváli vládu, že sa vážne prichytila ku sriadeniu zdravotníckych záležitostí.

Na konci zasadnutia odpovedal ministerský predseda barón *Bánffy* na interpelláciu *Kossutha* v záležitosti cesty ruského ministra grófa *Muravieva*. Barón *Bánffy* hovorí, že osobný potyk ruského ministra s cudzími vládami len prospeje k udržaniu pokoja. Cesta *Muravieva* v mŕmoe neohrozuje udržanie pokoja.

Odpoveď bola v známosť vzatá.

5. februára. Pokračovalo sa v pojednávaní zdravotníctva. Gróf *Benyovszky* drží usporiadanie zdravotníckych záležitostí za najsúrnejšiu úlohu. Prekážky všeobecného zdravotníctva spočívajú v tom, že sa chudobnejší ľud bojí lekárov a len vedy ich volá, keď je už pozde.

Buzáth žiada, aby sa vláda lepšie postarala o chudobných chorých.

Major tají, žeby sa u nás na poli zdravotníctva bolo niečo spravilo. Žiada usporiadanie robotníckych pomerov.

Minister *Perczel* sám uznáva, že na poli všeobecného zdravotníctva má sa ešte mnoho previesť na celej čiare, ale to odrazu vykonať nemožno jako z finančného ohľadu, tak i preto, že niet dost' vhodných jednotlivcov k zaplneniu miest. V tom ohľade nemôže dať pravdu *Majorovi*, že sa primerane k minulosti na poli zdravotníctva nenapreduje. Lanského roku počet lekárov sa rozmnožil o 144. Zpomedzi 4424 lekárov 2109 stojí mimo lekárskej praxe v osobite honorovanej službe. V ministerstve sa zaoberajú s otázkou lekáreň.

Pri pojednávaní výdavkov na žandárstvo *Stefan Rakovszky* ponosoval sa, že sa žandári dopustili prechmatov pri voľbách.

Minister *Perczel* odpovedal rečníkovi, že kedykoľvek bola ponosa zadaná, že za každým nariadil vyšetrovanie.

6. februára. Minister vnútra *Perczel* zaujal sa hlavne mestskej policie.

Zatým sa prešlo na pojednávanie položky volebných výdavkov. Vyslanec *Mócsy* sťažuje sa, že sa pri popise voličov krivda robila opposičným voličom.

Minister *Perczel* odpovedal na obviňovania *Mócsyho*, že ministerské nariadenie vzťahujúce sa na zostavenie menoslovu voličov je určité, tak že medzítka majú ostro označené cesty, od ktorých sa nemôžu odchyliť. Okrem toho ústredné výbory zasielajú protokoly o popisoch voličov k ministerstvu vnútra, kde býva odokrytá aj seba menšia chyba a neporiadok prísne trestaný. Zatým prešiel minister na otázku reformy volebného zákona. Minister sa osvedčil, že sa vláda zaoberá s otázkou reformy volebného zákona hlavne v tom smere, aby všade bol rovnaký census, t. j. aby po celej krajine rovnako bola určená výška daní, ktorú musí volič platiť. Zákonom chce sriadit' aj postupovanie pri voľbe.

S týmto bolo pojednávanie rozpočtu ministerstva vnútra ukončené.

8. februára. Dnes sa započalo pojednávanie rozpočtu ministerstva obchodu. Pred denným poriadkom vyslanec *Zmeskal* bránil sa proti upodoprievaniu, žeby bol v Sučanoch konferoval s panslávami, aspoň nie so všetkými, o ktorých hovoril bol *Vilmoš Lehoczky*. Rečník tvrdí, že na udanej porade radilo sa iba o tom, aby v okrese sučianskom vystúpil za kandidáta barón *Révay*.

Rečníkovi odpovedal *Lehoczky*, že barón *Révay* práve preto neprijal kandidáciu, lebo sa vyjednávalo s panslávami.

Prešlo sa na denný poriadok, t. j. na pojednávanie rozpočtu ministerstva obchodu. Vyslanec *Ferlicsku* zaoberal sa so smutným položením malého priemyslu a tvrdí, že domáci priemysel môže vzkvitiť iba cestou spolčovania. Hovoriac o priemysle, prevádzanom v trestniciach, tvrdí, že tenže veľký ošoh donáša štátu, zato ale ubíja malý priemysel.

Franc Kossuth odsúdil všeobecný smer obchodnej politiky. Tvrdí, že sa obchodné smluvy s cudzozemskom uzavierajú vždy na ujmu Uhorska, čo priviedlo krajinu do úpadku. Zťažuje sa na zlé cesty, žiada si zlepšenie priemyselných škôl, narádza vláde, aby sa postarala o živší vývoz našich plodín. Žiada samostatné colné územie pre Uhorsko.

Szemere dokazuje, žeby samostatné colné územie bolo len na škodu Uhorsku. Uznáva, že malý priemysel upadáva, to ale nenie následkom spoločného colného územia. Žaluje sa, že ani fabričný priemysel neprekvitá tak, jako úradné medzítka vykazujú.

Horánszky zaoberal sa s otázkou mesta Fiume, ktoré sa posledne nechová najpriateľskejšie v oči Uhorsku. Rečník tvrdí, že politika, ktorú prevádza vláda vo Fiume, nezodpovedá záujmom Uhorska.

Česko-slovenské bratrickovanie.

Toto je tá najnovšia huba, ktorá vyrástla na nevlasteneckej pôde v Turč. Sv. Martine a ktorú tak hojne polievajú tamejší panslávi. O tomto nevlasteneckom kúsku nepísali sme dosiaľ preto, lebo sme boli pevne presvedčení, že zanikne bez stopy prv, než by chýr o ňom bol preniknul do širších kruhov. Tak sa zdá, tentoraz sme sa mylili, lebo o tejto hube, povedzme do prosta bláznivej hube, v predošlom čísle písal už aj «Kresfan» a redaktori tohoto časopisu sa tiež usilujú pôdu tejto bláznivej huby čím lepšie polievať, aby sa len čím viac rozšírila, a tak tým viac nakazila vlastenecké city uhorských Slovákov.

My s našej strany považujeme bratrickovanie sa Slovákov s Čechmi za úplne nevlastenecký skutok. My Slováci tisíc rokov žijeme na pôde dneškej sbratmi Maďarmi a ostatnými národnosťami, Uhorsko obývajúcimi, tisíc rokov tvorili sme jeden nerozdielny, nerozlučiteľný politický národ. Tento nerozdielny národ behom tisíc rokov prežil mnoho trpkostí, zažil ale aj mnoho sladkostí; behom týchto tisíc rokov, nikdy sme nehľadali bratov za hranicami vlasti našej; behom týchto tisíc rokov jeden v druhom vzájomne sme nachádzali priateľov, bratov, ktorí sme boli jeden druhému dľa možnosti na pomoci. Tisíc rokov sme prežili jeden s druhým v bratskej shode a láske a teraz po tisíc rokoch zrodila sa bláznivá huba, že my tu v Uhorsku nemáme bratov, lež že sú nám nimi Česi.

Česko je pre Uhorsko cudzozemskom a obyvatelia jeho sú nám práve tak cudzincami, ako ktorýkoľvek iný národ v Europe. Ba Česi sú práve úhlavní nepriatelia Uhorska, ktorí všetko možné zlé robia proti vlasti našej. A tak tedy kto si nepriateľa vlasti považuje za svojho brata, ten je všetko iné, len nie dobrým vlastencom.

Čo sa týče tej okolnosti, že slovenskí luteráni za cirkevnú reč užívajú pokazenú češtinu, to nenie dostatočný dôvod zato, aby sa Slováci bratrickovali s úhlavnými nepriateľmi vlasti svojej. Práve naopak, povinnosťou slovenských evanjelikov je, aby za cirkevnú reč prijali slovenskú a tak aj týmto spôsobom pretrhli tú zdánlivú pásku, ktorá luteránov viaže k Čechom.

Katolíci nemajú nič do činenia s českou rečou, ba práve naopak, rozhodne sú proti tomu, aby sa tu v Uhorsku pôda pripravovala šíreniu sa českej reči. My Slováci máme svoju peknú, zvučnú slovenskú reč, pestujme si tú, pridržajme

sa tej. Ostatne aj v evanjelických vlasteneckých kruhoch začína si už cestu kliesniť námaha, aby sa čeština úplne vyhostila z evanjelickej cirkve, a miesto jej zaujala slovenčina.

Časopis «Kresfan» nerobí ani najmenej vlasteneckú službu, keď sa zaujíma za bratrickovanie sa Slovákov s Čechmi. My máme tu svojich dobrých bratov Maďarov, ktorí nám neberú našu slovenskú materinskú reč, ktorí nás nenúti, aby sme opustili otcovské starodávne mravy. Týchto bratov svojich milujme a dajme svätý pokoj všetkým cudzím národom, zvlášte ale Čechom, ktorí sa usilujú Uhorsko, vlasť našu milú, všemožne podkopávať.

Len zlí vlastenec je v stave bratrickovať sa s nepriateľmi vlasti svojej.

DOPISY.

Zazrivá, dňa 5. febr. 1897.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Nemôžem pomínúť mlčaním tie urážlivé reči a nadávania, ktoré náš farár dňa 2-ho februára v kostole od oltára proti mne použil. Nech vie et. obecnosť, jako si váži náš farár zákony a ustanovizne štátne.

Zákon, týkajúci sa všeobecnej výučby v obci Zá-zrivej nenie až podnes do života uvedený. Len z počutia viem, že je vrchnostensky naložené, aby si obec primerane ku počtu školopovinných diplomovaných učiteľov zaopatřila, lebo tí pokútňi učitelia že nemôžu zodpovedať zákonitému nariadeniu. Táto vec bola už viac ráz pojednávaná, ale občania sa nijak nechceli poddať zákonu. Patričná vrchnosť odtáhovala s vecou dokiaľ bolo možno. Že táto záležitosť teraz prišla na pretras, to náš pán farár pripisuje mne, bárs ma osobne nepomenoval, a ešte jakýmsi dvom iným.

Všetkých troch pomenoval pán farár satanášmi. Ze vraj: „to len tí traja satanáši našalovali na našich učiteľov“ atď. Ďalej hovoril a vyzýval ľudí: „prídte triezvi, budeme prosit vel. pána dekana, aby nás od tej farehy oslobodil, žeby sme museli volit učiteľov diplomovaných; jak neprijdete, na silu nám dajú štátneho, takého nezaboha, jako už máme. čo ani náboženstvo nevyučuje.“

Jako štátny učiteľ nie som povinný náboženstvo vyučovať; pritom všetkom za svedkov vyzývam tých katolíckych rodičov, ktorých deti ku mne do štátnej školy chodily a chodia, nech svedčia, či som nevyučoval a nevyučujem katechismus a bibliu katolícku? Keď pán farár tým rodičom neverí, nech sa presvedčí osobne v stredu a v sobotu od 11-tej do 12-tej alebo do pol jednej hodiny. Je to povinnosťou pána farára, za čo mu vysoké ministerium osvety a náboženstva ročíte 50 zl. čo odmenu vykázalo. Keď sa pán farár nestará o vyučovanie náboženstva, konám to ja, a uisťujem ho, že s mojimi vlastnými dietkami spolu učím aj iné. Nielen mne, ale všetkým štátnym učiteľom katolíkom, tak jako iným katolíkom, viera a náboženstvo sú nám sväté. Výraz ten „nezaboh“ odvrhujem.

Keď sú pánu farárovi takí učitelia dobrí, ktorí sotva svoje meno vedia naškriabať; o počtoch nemajú

ani pochopu; o tom, čo je cnosť, milosť, sviatosť ani sa im nespáva, nechže si ich má. Ja sa verejne osvedčujem, že mi to ani zďaleka nešlo na rozum do školských záležitostí sa zasiať; moci, vlády, tak jako pán farár do toho nemám, a keď by som ju mal, zaiste by som ju ináč a lepšie použil, nie jako pán farár každú takúto vec prospešnú, osožnú odraziť sa snaží.

Že ja, „jeden satanáš“, Jozefa Piklu chcem z učiteľstva vytisnúť, to tajím. Ja jeho v takýchto veciach už aj preto podporujem, lebo som rád, že ho čert nevezal do roka, jako mu to pán farár predpovedal. Nevie, kto je ten satanáš? Kto privoláva čertov?

Keď pán farár takto chce proti mne búriť, takto ľud na mňa nahuckať, čudujem sa, že ma za satanáša a nezaboha vyhlasuje, keď by to nebol v kostole povedal, možno by bol docielil čo chce, ale takto škoda poškvrniť posvätné miesto, a ja preto dobre spím, pánu farárovi ale radím, aby rozmýšľal o večnosti, lebo „mladý môže, starý musí“, a potom čo?

Jak opravdu tak zmýšľal, jako v kostole hovoril, nuž už sa mu veru defáci rozum vracia; bez úmyslu hovoriť je škoda, ale väčšia škoda chrám Boží takýmito rečami poškvrniť. S úctou

J. Kozempel, štátny učiteľ.

Z Kysuc, koncom januára.

Otený Pán Redaktor!

Náš pán kapláno sa len nevie vmestiť do vlastnej kože. Zvlášte od kedy varínsku voľbu neverifikovali a vyšetrovanie nariadili, nos pána Cvinčeka stal sa o dva centimetre dlhší. Nuchá, kde by čo najst mohol, a rozpráva potom chýry, ani čoby mal na ne fabriku. Ešte vyšetrovanie ani započaté nebolo, a už rozprávajú naši ľudia, že voľba bude zničená, a že nová voľba bude už 28-ho febr. nariadená. Nemusím pripomenúť, že z týchto chýrov ani mak nenie pravda, a že či ozaj bude nová voľba, to sa až po vyšetrovaní dokáže.

Dobrá príležitosť mal pán kapláno začiatkom januára, aby všeliaké sprosté chýry roztriasal. V tomto čase bola totiž u nás koleda. Koleda je pekná, stará, kresťanská obyčaj, a má ten význam, že cirkev novoročné blahoželanie donesie do domov veriacich, keď im ta kňaza, oblečeného do cirkevného rúcha, pošle. Ani v jednej cirkevnej knihe nestojí napísané, že kňaz má aj koledu používať ku kortešovaniu. No pán Cvinček pri koledovaní aj v tom robil rozdiel, že v ktorom dome býval liberál a v ktorom ľudár, lebo liberálov schválne obišiel, hádam preto, aby niektorým sprostákom dokázal, že liberálom ani cirkevné novoročné blahopranie nepatrí. Medzi liberálami voličmi nášho mestečka je dosť katolíkov, a to dobrých katolíkov. No týmto jednaním pána Cvinčeka nebolo po vôli, bards vedeli, že to zo svojej vôle činí. Tak sa stalo aj s domom statkára Cs. J., ktorý bol nad zaslepenosťou kaplána nie málo rozhorčený. Tento statkár má majetok v susednom Dubíem, kde má viac domov, v ktorých jeho želiari bývajú. Pán Cvinček keď koledu v meste odbavil, išiel do okolia a prišiel aj do Dubieho. Ministranti už kráčali pred domami a cengali oznamujúc prichod kňaza. Pán Cvinček sa ozaj dovezol aj s kantorom, a chcel započat koledu. V tom pristúpil k nemu statkár a povedal mu, že ponevadž kaplán jeho dom v meste obišiel, len z toho ohľadu, aby ho týmto zneuctil, on nedovolí kaplánovi ani do ostatných jeho domov, v ktorých jeho želiari bývajú, vjsť. Kaplán zbladnul a triasol sa od jedu, ná-

silne chcel prestúpiť prah izbový, ale statkár silne stál pri svojom. Takto koleda vystala.

Pán Cvinček istotne ohováral statkára, a hádam omaľoval ho pred obecenstvom na „Mýte“, pri pohárku piva, tými najtmavšími farbami; ale to je otázka či mal k tomu právo? Nech každý posúdi, či jednanie kapláno bolo opravdové, či bolo kresťanské, a potom nech posúdi či statkár nejednal tak, jako by 99 iných zo sta jednalo. Ó, nešťastná prepiatosť, kedy že ti už bude koniec?

Kysučan.

Zazriva, dňa 1-ho februara.

Otený Pane Redaktor!

Smutné fašiangy žijeme, jednotvárnosť našu nepre- rušuje žiadna mimoriadna náhoda. Tie výstupky, ktoré sa udávajú, nie sú novinou, lebo sú každodenné; ale preto pripomeniem zopár tých kúskov.

Asi mesiac je tomu, čo dvaja roztopašníci napadli jedného pokojne idúceho chlapca; keď ho zbili tak, že čierny zostal na tele sťa uhol, zvliekli ho s vršku asi na tristo krokov. Ten ubitý je ešte aj dnes ťažko nemocný.

Jedného chlapa istý chasník tak utal po nohách na ulici v noci, že nemohol dlhý čas na nohy stať.

Iný zas v noci povybijal obloky.

Jeden, sotva 16-ročný šarvanec v jednom hostinci nožom stuchnul do hlavy jednému dosť silnému chlapovi.

Aj ženy probujú sa s chlapmi, tu jedna uzol soli, tu druhá flašu s petroleom, tu zas litrovku s pálenkou rozprášila na hlavu muža. Medzi sebou si párajú čipky a vypaľujú vlasy. Pýtal by sa dakto, že prečo ženy? Preto, lebo je u nás nedelňajších hostov v krémách vyše polovice žien.

Takéto sú tohoročné fašiangy. Inokedy o tomto čase 15—20 párov sa zosobašilo. Teraz nič, lebo ešte pred ablegátskou voľbou ľudoví agenti rozchýrili, že poénu od nového roku za civilný sobáš sa bude platiť 6 zl. a náš sfanatisovaný ľud to uveril, a preto sa od ohlások zdržuje. Ba našli sa, ktorí to tvrdili, že za zápis narodenia a smrtného pádu štátny správca po 1 zl. berie. Pod vedením a rečňovaním Jozefa Pikla jedna kommissia počas rychtárskej voľby žalovala pred slúžnym na správcu matrík. „No, niečo vymysleť je ľabko, ale dokázat ťažko,“ tak sa aj v tejto veci stalo, a pre verejné pomlúvanie a utrhovanie správcu matrík je proti utrhačom úradné vyšetrovanie zavedené.

Žeby sa ľud náš k pokoju, ktorý bol treniciami vyslaneckých volieb od základu porušený, na novo navyknuť, je žiadostou všetkých rozumne smýšľajúcich. Presvedčili sme sa, že ľud následkom nesvedomitého poburovania i mravne i hmotne trpí.

Hore našou stolicou sa má stavať železnica. K stavaniu tejto obec naša bola odhlasovala príspevok pätnásťtisíc zlatých, za ktoré mala dostať účastiny a peniaze mala na amortisáciu vyzdvihnúť. Tehdajšie uzavretie jako najprvší výborník podpísal pán farár a potom za ním všetci ostatní výborníci, lebo keď to pán farár vtedy uznal za dobré, ktože by sa bol opovážil slovo rieciť proti tomu? No, hneď sa našli, ktorí proti tomu brojili; a po čase stolica o päťtisíc zlatých aj znížila túto summu, teda jak sa vôbec železnica bude stavať, len desattisíc zlatých by sme mali dať. Na železnicu u nás už nikto ani nepomyslel, ľud sa bol uspokojil. Čo ale teraz? Vec tú obnovili práve tí, ktorí najviac hromžili, že vraj je to pre obec farcha, nám to netreba atď. Ľud sa pre toto schádza, proti tomu podpisy sbierajú, a sú takí na-

búrení, že napádajú tých výborníkov, ktorí to boli v tom čase podpísali; ba ešte najviac tých, ktorí ani písať nevedia, len skrz druhých podpísaní boli.

Každý musí uznať, že na mnohých vidiekoch kupectvo, priemysel, hmotné pozdvíženie ľudu len železnica priviedla do rozkvetu. V našej stolici je mnoho plodín, ktoré by sa dali s dobrým ošohom využívať, ale pre ťažkosť premávky dnes je to nemožné. Keďby sme železniciu hore stolicou mali, veru by nám nebola na škodu, a aj naša obec bárs v bok padá, mala by ošoh z nej. Ten ošoh by nám doniesly aj účastiny, a živnosť dovážaná k nám, na každý pád by bola lacnejšia. Tých desaťtisíc zlatých sú nijak nie darované, ale len požičané, ktoré pekný interest budú donášať.

Skoda túto vec ľudu v tak čiernych farbách líčiť, keď je ona nie čierna. Keď by sme už aj museli tých desaťtisíc zlatých dať, teda v tom páde keď by všetci gazdovia rovný gruntomajitelia boli, dal by každý raz a navždy 20 zl.; tieto peniaze by sa mu vrátili najviac za 10 rokov, ale interesy do kedy by len chcel, by užíval každý. Každý za svoje peniaze bude mať buď celú, alebo istú účasť akcie, táto mu donesie tie úroky a kedy chce, môže ju predať, nuž vráti sa mu vynaložené peniaze s úrokami. Nakoľko ale týchto 20 zl. cestou amortisácie sa má platiť, tak sotva 60 kr. by prišlo každému platiť ročite za isté roky, a tieto krajciare budú tiež úroky donášať.

Druhé je, čím narušujú pokoj, že rozehyrujú, že vrchnosť chce zákon, týkajúci sa výučby, do života uviesť. V obci našej je vyše štyristo školopovinných dietok a sú iba dvaja spôsobní učiteľia, a po dolinách niekedy učia takí, čo ani svoje meno neznajú podpísať. Nuž na mnohých miestach je to už roky a roky v živote a zákonom nariadené, u nás to vraj len vrchnosť sama žiada; že to len traja oznámili stoličnému výboru a obec že teraz bude musieť veľké peniaze vynakladať na učiteľov. No, pekná správa školských záležitostí! A či štát nenúka podporu školám katolíckym a nežiada len, žeby dietky boli vyučované? Deti dať učiť je ťarcha, ale pre statok dobré pašienky a hole najímať sa musia. Teda prednosť hovädám a ľud nech ryje nosom v kaluži, hlúposti, neučenosti! To je heslo u nás a sprostý ľud všetko zlé vrchnostiam privlastňuje. To je tá svedomitá starosť o vzdelávanie ľudu.

Preto sa pridávajú u nás tak často výstupky nemravné a mnoho ráz dost hodné.

Túžobne očakávaný sňah zavítal k nám, naši ľudia sa tomu tešia, lebo si zarobia pekný groš vyvázaním dreva, ktoré sa dá len na sanici vozit.

Minulé dni nás navštívil jeden z Ilavy vypustený zločinec, obzeral si príhodné miesto, kde by mohol nočnú návštevu urobiť. Nič si akosi neprehliadnul, zmiznul a navštívil potom jeden sklep v Dolnom Kubíne. Teraz sedí už v dolno-kubínskom žalári.

S úctou Fr. Zeus Ludomil.

Slovenské výšivky.

Nič nepoukazuje zrejmejšie a skvelejšie na dobrý vkus a na šikovnosť slovenského dievčata, ako poukazujú na toto slovenské výšivky, ktoré jednoduché rúcho slovenské zdobia, ba v novšom čase slúžia za ozdobu v panských chyžach a salónoch. Tie najkrajšie mustre najdeme vyšité na oplecku, na zápone, na čepci Slovenky a na širokých rukávoch bielej košeľe slovenského

junáka. Tie najrozmanitejšie barvy v peknom súhlase skvejú sa na slovenských výšivkách. A čím ďalej kráčaš z dediny na dedinu, vždy vidíš voľačo nového, čo ťa prekvapí, čomu novú pozornosť venuješ.

Slovenské výšivky, zvlášte staršie ich vzorky (mustre), ktoré sú často umelecky prevedené, vzbudily pozornosť cudzincov, ktorí v letnom čase naše kraje navštevujú, a od tohoto času vidíme kde-tu po kúpeľoch hornouhorských slovenské výšivky predávať. Pravda, že táto na kšeft robená práca málo má z tej krásy, ktorá starým výšivkám slovenským tak veľkú cenu dodáva; pri týchto výšivkách hodlá sa číro a čisto o lacnú prácu a frišký choseň. Jedno je pravda, že si ľud aj pri tejto práci zarobí, a to v takom čase, keď poľná práca stojí, keď gazdinka má dost času s vyšívaním sa zamestnávať, zárobok tento ale nestojí v pomere s unovaním švadleny.

V jednotlivých obciach, zvlášte v obciach stolice prešporskej našli sa ľudia vznešeného ducha, ktorí už od rokov snažia sa určiť užitočný smer domovému priemyslu slovenského ľudu a obzvláštny zreteľ obrátili na slovenské výšivky. Pán farár kat. slovensko-gurabský našiel výrobkom tamejších švadlen odberateľov vo Viedni, takže mladé dievčence a nevesty gurabské pekných pár sto zlatých utržia ročite za výšivky. Jaký rozkvet by obsiahnul slovenský domáci priemysel, keďby duchovní páni ľud v tomto smere poučovali a viedli, miesto toho, že hlásaním prázdnych zásad ľudovej strany ľud nespokojným a nešťastlivým robia. Náš slovenský ľud je mnohého schopný, len aby mal do času vedenie, kým sa do nových pomerov vžije a kým si v novom kruhu istú súcosť osvojí. Priali by sme si, keby príklad gurabského pána farára čím viac duchovných nasledovalo.

Arcikňažna Izabella, manželka arcikňažata Fridricha, v Prešporku zvláštnu obľubu javí oproti slovenským výšivkám. V jej najkrajších salónoch vidieť krásnu ručnú prácu slovenských žien. Cieľom vyvinutia domáceho priemyslu tohoto druhu arcikňažna založila v Prešporku spolok, ktorého cieľom je slovenské výšivky medzi zámožnými dámami rozširovať a tým slovenským švadlenám istý a poriadny dôchodok zabezpečiť. Tento ženský spolok vydržiava pomocou uhorského ministra kupectva školu na vyšívanie v Cifferi; v tejto škole najde 20 do 40 ciferských žien v zime zamestnanie. Učiteľka školy odobiera objednávky, ktoré teraz už aj z ďalekého cudzozemska sem posielajú, a krásne mustry slovenských výšiviek používa na ozdobenie všelijakých, v panských bytoch upotrebených predmetov. V najnovšom čase začala ciferská škola dorábanie kostolného rúcha: tie najkrajšie ornáty a prestieradlá na oltár robia slovenské ženy v Cifferi. Arcikňažna takmer každý mesiac dva-tri krát navštívi školu a behom roka objedná za viac tisíc zlatých výšiviek.

Pekný pokrok, ktorý škola v Cifferi docielila, novú chuť vzbudila v dedine Lopašove, kde sa ľud tiež s vyšívaním zamestnáva. Lekár Dr. Straszer porobil kroky, aby prešporský ženský spolok aj lopašovské švadleny vzal pod svoju ochranu, aby umožnil ich vycvičenie a

aby sa staral o ich zamestnávanie. Obrátil sa teda na arcikňažnu Izabellu, ktorá s ochotou poistila 700 zl. ročného platu na vydržiavanie školy, a sľúbila podporu novému podniku. Škola na vyšívanie bola 18. minulého mesiaca slávnostne otvorená. Do ohľadu vezmúc, že lopašovské švadleny ešte pred slávnostným otvorením školy minulého decembra vyšíviek za 1000 zl. vyhotovily a predaly, istá úfnosť je, že sa tento dôchodok ešte rozmnoží. V lopašovskej škole najdú zamestnanie dievčence a ženy, ktoré sú nie vo vyšívaní ešte dosť sbehlé, a robotu dostanú aj už dokonale švadleny. Dľa schopnosti vyrobí si jedna a jedna od 25 kr. do jedného zlatého denne. Cieľom lopašovskej školy je vlastne to, aby sa naše devy priučily tej najfajnovšej ženskej ručnej práci, jako bielemu vyšívaniu, za ktoré státisíce posielame teraz do cudzozemska.

Lopašovská, jako aj cifferská škola nevalia žiadnú tarchu na obec alebo na jednotlivcov, ale pomáhajú ľudu viac, než mnoho priemyselných podnikov.

Sú na Slovákoch ešte a mnoho horšie kraje jako je stolica prešporská a nitrianska. Aj na týchto biednych krajoch sa ľud zamestnáva vyšíváním. Lež niet priateľa ľudu medzi tými, ktorí sa za priateľov vyhlasujú, nenie človeka medzi vodcami, ktorý by aj v záujme ľudu ničim prosperel. Vodcovia ľudovej strany! tuto máte vďačnejšiu rolu, prevzmete ju! A viac prospějete chudobnému ľudu, než ste vstave prospieť s politickým trením.

BESEDNICA.

Podpaľač.

Napísal: *Lipovský.*

Znáte vandrujúcich šuhajov, týchto najvernejších navštevovateľov krčiem stojacich pod vrchami? Už od včasného jara, keď zablesknú prvé lúče jarného slnca, vydávajú sa na svoje okružné cesty po krajine až do pozdnej jasene. Riadne idú dvaja-traja. Sú medzi nimi i takí, ktorých k vandrovaniu pešo prinútila bieda a chcú dostať prácu, sú ale i takí, a takých je hodne, ktorí vandrujú len preto, aby vyhli práci. Sú medzi nimi i takí, ktorí každoročne navštevujú „svoje“ obce a týchto v dedine už poznajú a ani sa na tom nepozastavia, že ich ten vandrovník opätovne poctil svojou návštevou.

Zpomedzi Slovákov mimo drotárov, ktorí svojou poctivou prácou zahľadávajú chlieb svojim rodinám, najdeme len málo vandrovníkov, ktorí pešo chodia, hľadajú si prácu. Slováka, ktorého stálym remeslom by bolo vandrovanie a túlanie sa po svete, sotva najдете. Takýto vandrovník zo zamestnania oblažujú našu vlast najviac tuláci z Rakúska a náš človek keď ho vidí, ako sa klania v kuchyni pri dverách, ačpráve vie, že je to leňoch a tulák, predsa mu len hodí čo-to, či už kus chleba alebo mäsa, — nech len ide s Pánom Bohom ďalej.

A takýto tuláci najlepšie sa majú po dedinách a po malých mestečkách; tu sú niekedy aj dotieraví, a vystupujú rozhodne, ba často sa ani odbyt nedajú, bo

vedia že sa ich obyvatelia boja ako — obňa. Ano, ako obňa. Lebo veď už neraz vyletel červený kohút na slamenú strechu takého gazdu, ktorý bol palicou vyhnal tuláka zo zamestnania.

*

Aj k nám, do mojej rodnej obce chodievali a myslím že ešte ani teraz jej nevyhybujú vandrovníci rozličného druhu, takí, ktorí vandrujú aby prácu dostali a takí, ktorí vandrujú aby nepracovali. Medzi týmito bol i jedon, vekom síce ešte dosť mladý, ale túlaním zdrtený vandrovník, ktorý každoročne zavítal do našej obce. Spával každoročne v drevárni pri našom dome, a my ako chlapi, keď sedel ticho na prahu kôlne, obzerali sme ho a vyspytovali sa na svet, čo zkusil, čo videl, kde bol. Shovorčivý bol len vtedy, keď sa mu žobranie dobre podarilo; keď dostal málo, vtedy na naše otázky ani neodpovedal, a my prestrašení jeho divokým pohľadom, pozreli sme na seba a ustupovali sme od drevárne.

*

„Franco, už si zase tu?“ pýtal som sa ho raz pod jaseň, keď vstupoval do dvora.

„Veru tu,“ odpovedal nevrle a ani nezastavie, stúpá rovno do kuchyne, kde bola moja matka.

I matka sa ho otázala ako sa mu vodí, kde bol, čo robil, ale Franco odpovedal len krátko.

Prišiel okolo poludnia a matka mu dala na tanier šušovice a kus chleba a poslala ho na dvor, aby si to tam zjedol.

Chudák Franco musel byť hladný, lebo bol s tým v okamihu hotový. Keď som po jedle vyšiel ku nemu, bol už zhovorčivejší, ale isté rozhorčenie javilo sa na jeho tvári. Hovoril mi, jakí sú v našej obci ľudia zatvrdili, bezsrdcí, všade ho vyhнали, ba že Tupý, bohatý gazda pozdvihol na neho i palicu.

Celé popoludnie bol u nás, pomohol narúbať trochu dreva a po večeri zaujal svoje dávno neobývané miesto v drevárni.

*

Mohlo byť okolo polnoci, keď sa na našej chyži obloky osvietily a moji rodičia prestrašení vybehli na dvor.

„Horí! Horí!“ ozývalo sa so všetkých strán.

Horel dom Ondreja Tupého na hornom konci obce. Vektor dul a plamene šlahaly na susedné domy. Matka ma chytrou obliekla, lebo som od veľkého strachu plakal. Otec popakoval čo sa dalo, paholok zapriahol do voza, zatiahal pred dvere a periny, truhly a iné veci boly v okamihu na voze. Dve kravy a jedného junca priviazal otec o voz, maňa posadili na periny a paholok pohol. Otec a matka zostali pri dome. Otec vyšiel na strechu s hákom a paholkova žena s dcérou a našou slúžkou fahaly vodu, aby, jestli bude možno, otec uhasil na strechu padajúce horiace hlavne.

Pozrel som hore ulicou. Zúfalý krik ľudu, plač žien a detí zanášal víchor s horiacimi hlavňami. Pri Tupého staviskách bolo málo ľudu, všetcia bránili susedné domy, lebo dom Tupého i tak sa už nedal zachrániť. Netrvalo ale dlho, začul som hrkotanie vozov, aj iní urobili to, čo môj otec. Sobrali čo mohli a odvážali von z dediny a onedlho za dedinu pri potoku utvoril sa celý tábor. Ženy, deti, starci, chorí nariekali nad strašným nešťastím, ktoré potkalo našu obec. Občania sa ešte bránili proti rozzúreným živlom, ale marne, onedlho i tí prichádzali ku svojim familiam, aby aspoň svoj život zachrániť mohli. O zachránení obce, keď plamene zašlahy i na

druhú stranu hornej ulice, nemohlo byť ani reči. Do rana ľahla obec popolom.

*

So slzami v očiach vchádzali na druhý deň rano na žobrácku palicu privedení občania do obce, aby videli tú spustu, ktorú oheň narobil. Jeden nariekal, druhý kľial a pomaly sa sišli obyvatelia v hĺbky, kde sa pravda o ničom inom nehovorilo, ako o veľkej škode a o tom, ako mohol povstať požiar u Tupého.

— To bolo podloženo; to nás dakto podpálil! — polo plačúc polo zúriac kričal odrastený syn Tupého, známy pre nedeľné bitky u Nátana.

Shromaždení hneď začali hádať, kto mohol byť podpaľačom, ale ani jeden neopovážal sa vyrieť meno podpaľača, len syn Tupého dodal:

— Iný to nemohol byť, len Franco, čo ho u Lipovských prichýlili na nocľah! Ten to bol, ten je podpaľačom, ten nás priviedol na žobrácku palicu.

Občania zase len pozreli na seba. Jedni prisvedčovali, iní krútili hlavou. Ba našiel sa i taký, ktorý tak hovoril, jako by bol chcel zastat vandrovníka Franca, ale rozhodne povedať si to netrúfal.

Skutočne, Franca nebolo nikde. U nás v okamihu nešťastia nikto nemyslel na neho. Keď prišli do obce žandári, pýtali sa môjho otca čo vie o Francovi, ba opatrne poodkladali ešte aj zhorené hrady drevárne, či snáď tam nezhorel. No stopy, poukazujúcej na to, nikde nenašli.

Netrvalo ale dlho, Franca chytili v tretej či štvrtej obci, okuvali ho a posadili na 8 rokov do väzenia.

*

Po strašnom ohni keď sa mysle trochu utišily, prichytili sa občania do stavby nových príbytkov. Šekery tesárov lietaly v povetří, murári pracovali pilne, tam kryli dom, slovom obec začala prichádzať zase do poriadku.

Aj u Tupých prichytili sa rezko ku stavbe. Pracovali všetci, len syn Tupého vyhýbal práci a preto neraz povstaly medzi ním a otcou ostré výstupy.

— Čože sa nechytáš práce hovorieval otec napomínajúc syna, — veď keď voľakedy oči zažmuríme, i tak všetko bude tvoje.

— Keď ste mi vtedy nedali nič z majetku, keď som si pýtal, aby si mohol vziať Marku Vrbovských, teraz už nič nechcem, len si podržte čo máte. Ja nič nechcem, pojdem svetom, zarobím si čo budem potrebovať. I tak ma už tu nič nedrží.

Jozef Tupý bol si chcel totiž pojať za ženu Marku Vrbovskú, chudobnú ale poctivú a pracovitú dievča. Žiadal od svojich rodičov aby mu dali kus poľa, keď už nevestu nechcú do domu, že bude sám gazdovať. Rodičia síce mu tú žiadosť odopierali, ale len na oko, boli by radšej videli, keby si bol Jozef vyhľadal dievča zo zámožnej rodiny, ale keď sa o tom dozvedela Marka, teda Jozefa odpúdila od seba, ba mu ešte aj v krčme na tanci pred ostatnými šuhajci riekla, aby sa len obšmietal okolo bohatých.

Týmto cítil sa byť Jozef veľmi urazený a miesto aby sa bol za toto pohanenie nahneval na Marku, zanevrel na svojich rodičov, s ktorými od tých čias bol v zlej shode. Tupý leňošenie nenávidel a obzvlášť po ohni, keď bolo treba všade pracovných rúk.

U Tupých došlo to potom tak ďaleko, že o pár dní po ohni Jozef opustil rodičovský dom a prišiel na robotu do hlavného mesta.

Bohatého Tupého to trápilo, že jeho jediný syn odíde nadenničiť do hlavného mesta, ale zvíťazil v ňom

odpor proti leňošeniu nad láskou otcovskou. Z Jozefa stal sa bol už aj pijak, a preto otec myslel, že sa v hlavnom meste napraví, keď zkusí jak ťažko je zarobiť kus chleba v nádenničkej práci.

*

Uplynuly dva roky. Obec bola už v poriadku, nové strechy domov leskly sa pod lúčami teplého slnka a po strašnom požiari zostala len smutná rozpomienka.

Tupý bol vtedy rychtárom, keď jedného dňa došiel prípis zo špitála na obec, v ktorom sa správa nemocnice dozvedala, či istý Jozef Tupý 26ročný nádenník má nejakých príbuzných v obci, lebo v oprotivnom páde že bude museť obec platiť za neho útraty v špitáli.

— Podčteže sem, pán rychtár, — riekol notár keď listinu prečítal.

Rychtár pristúpil a notár mu rozpovedal čo stojí v listine.

Tupého sa to nemilo dotklo. Jeho syn a v špitáli a že či má príbuzných, lebo že inak obec bude platiť za neho. To by mu bolo ešte treba. Či sa nemusí už dosť hanbiť, že sa mu jediný syn túla po svete. Rychtár sa na okamih zamyslel a potom ticho, ale rozhodne riekol:

— Pán notár, odpíšte, že si prídem pre neho!

A čo riekol, to aj urobil. Tupý sa sobral pre chorého syna do hlavného mesta. Uvidenie otca so synom bolo dojmavé. Tupý pri pohľade na svojho syna, ktorý bol už len tónou človeka, zaplakal, plakal i syn, ťažko vzdychajúc.

Tupý rozpovedal synovi čo chce a potom šiel do kancelárie, aby mu syna vydali. Šlo to dosť ťažko, lebo Jozef bol ťažko nemocný a v kancelárii vyslovili obavy o jeho život. Tupý sa ale odbyť nedal a keď dôrazne vyslovil viac krát svoju žiadosť, lekári po mnohých napomínaníach dovolili, aby Jozef mohol opustiť nemocnicu.

*

Na tretí deň ležal Jozef doma. Skormútení rodičia stáli okolo jeho lúžka. Dlhá cesta vo vlaku urýchlila chorobu a lekár povedal rodičom aby sa pripravili na to najhoršie, lebo pre Jozefa niet pomoci. Lieky nemaly účinku, lebo sa bol Jozef oddal veľmi tej besnici.

— Pošlite pre pána farára! — ozval sa Jozef ťažkým, tlumeným hlasom.

Rodičom vyhrkly z očí slzy, vidiac, že sa ich syn sám už pripravuje na poslednú cestu.

Duchovný prišiel a keď potešoval chorého, Jozef sa zrazu zdvihol na lúžku, chytil duchovného za ruku a zvolal:

— Ja som podpálil dedinu! Bože, odpusť moju ťažkú vinu!

S tým klesol na lúžku a keď duchovný bližšie pozrel, videl, že Jozef dokonáva. Domáci pokľakli s kňazom a pomodlili sa za hriešnu dušu.

*

Franca pustili potom na slobodu, ale od tých čias nebol ešte v našej obci.

HOSPODÁRSKE RADY.

Vyklíčené zrnó hydu. Nemecký zverolekár Buhl odvolávajúce sa na viac ročnú praks, tvrdí, že o moc lepší výsledok docielime, keď hydu nebudeme dávať zrnó surové, lež vyklíčené, dozaista preto, že vyklíčené

zrno hydina o moc rýchlejšie a úplnejšie ztrávi. Zvlášte čo sa týče tučenia a na vajcia má vyklíčené semeno veľmi veľký vplyv, a menovaný lekár tvrdí, že pri kŕmení vyklíčeným zrnom dostaneme 2000 vajec, kdežto keď hydine dáme len surové zrno, tak dostaneme iba 1.300 kusov vajec. Hyd aj veľmi chytro tučnie, zvlášte od vyklíčenej kukurice, ktorú vo vyklíčenom stave hyd skoro o polovicu skorej ztrávi, než surovú. Práve preto pri kŕmení vyklíčeným zrnom častejšie treba dať hydine žrať, vlastne častejšie ju štopať. Buhl pre vajcia nesúce sliepky najlepšie odporúča vyklíčený jačmeň, čím sa dá podivuhodný výsledok docieľiť, zvlášte jak sliepkam dávame aj niečo zeleného, taktiež keď im dáme žrať potlčené škrupiny z vajec.

Zrno sa dá nasledujúcim spôsobom vyklíčiť: vezmime dve nádoby, na ktorých sa neďaleko spodku nachádza pipňa. Obidve nádoby nech sú tak veľké, že sa do nich smestí potrava na tri dni. Jednu z nádob naplníme do $\frac{3}{4}$ výšky zrnom, načo nalejeme toľko letnej vody, že zrno celkom bude pod vodou. Po 36 hodinách vypustíme vodu pipňou, načo zrno o nedlho začne klíčiť, jestli že je nádoba na teplom mieste, ku pr. v staji alebo v izbe. Jakkáhle zrno začalo klíčiť, začneme ním kŕmiť hyd, v tom samom čase s druhou nádobou to samé spravíme a tak zamieňame jednu nádobu s druhou, aby sme nikdy nevyšli z vyklíčeného zrna.

Zdutému hovädú pomáhať. Vezmú sa dva deci silnej pálenky a práve toľko ostrého octu; to sa spolu smieša a vleje sa do pysku zdutého hoväda, trebárs i na dva tri razy, podľa toho, či je viac alebo menej zduté.

Zdutému koňovi pomáhať. Vezmú sa 4 holby vrelej vody a za hrst obyčajného, pokrájaného dohánu, pridať k tomu za pol hrsti čistého popola, vsypať oboje do vrelej vody a nechať asi 5 minút variť; toto potom precediť a keď ochladlo ešte za letna koňovi do hrtana vliat. Onedlho pohnú sa vetry, pozdejšie s hnojom.

Prevážanie zemiakov v zime. Zemiaky v zime veľmi chytro zamrznú, práve preto doprava ich vyžaduje veľkú opatrnosť, ale vzdor aj tej najbedlivejšej opatery predsa niekedy zamrznú. Zemiaky sa ale dajú bez úrazu doprávať istým, u nás dosiaľ malo známym spôsobom, pomocou ktorého môžeme zemiaky aj za najtušších mrazov smeľe posielat. Spôsob tento je nasledovný: zamočme vrece, v ktorom chceme zemiaky poslat, do chladnej vody a zatým naplníme ho zemiakmi a keď je vrece už plné, znovu ho oblejme vodou z vonku. Tento zvláštnym sa zdajúci spôsob dá sa nasledovne vysvetliť. Voda totižto diery vrece vyplní a utvorivší sa ľad zamedzí prístup mrazu, alebo lepšie povedané, neprepustí vyparujúce sa teplo zemiakov, následkom čoho ani nezamrznú. Je aj druhý spôsob dopravy, ktorý v tom pozostáva, že zemiaky vsypú do suchého vrece a na toto natiahnu iné udaným spôsobom namačané vrece, ktoré potom zamrzne a chráni zemiaky pred mrazom.

Jako možno ochrániť koly od hniloby? Aby do zeme vbité koly čím dlhšie trvaly, hrubšie prevrtajme po zdliži

a do vyvrtanej diery nalejme petroleuma a dobre zapchajme a tak zabime do zeme. Tenšie koly ale nasledujúcim spôsobom zachránime od hniloby: Vezmime varený lanový olej a primiešajme doňho toľko uhľového prachu, pokiaľ dosť dobre nezhustne. Týmto namastme hrubo do zeme prijsť majúcu čiastku stĺpu, ktorý taktó natrený dlhý čas sa udrží.

CHÝRNÍK.

Kráľ v južnom Francúzsku. Jeho veličenstvo náš kráľ odcestuje pravdepodobne dňa 20. februára do Cap-St.-Martinu na návštevu kráľovnej, a tam pobudne asi za dva týždne. Kráľovná potom odcestuje na ostrov Korfu.

Choroba arcikniežata Franca Ferdinanda. Presumptívny následník trónu arciknieža Franc Ferdinand odcestoval na radu lekárov z ostrova Korsiky do Alžíru, kde ztrávi koniec zimy. Jeho zdravotný stav jako to najnovšie oznamujú, ustavične sa zlepšuje a každý znak poukazuje na to, že sa arciknieža úplne vylieči. Arciknieža podniká každodenne prechádzky po okolí a vôbec sa dobre cíti.

Domáci priemysel na Horniakoch. Že čo znamená zárobok na horných stranách našej vlasti, to nepotrebuje vysvetľovať. Obzvlášť v zime niet zárobku a pracovné ruky odpočívajú na škodu celého obyvateľstva. Slovák je pracovitý a nerád odpočívá obzvlášť vtedy, keďby mohol prísť ku grošu za takú prácu, ktorú by si mohol vykonať doma. Takéto poskytnutie zárobku hornouhorskému ľudu je nadmier žiadúce a preto zasluhuje mimoriadnu pozornosť ten plán, s ktorým sa teraz zaoberá ministerstvo obchodu. Jedna nemecká firma, ktorá má v Berlíne a na viacerých iných miestach fabriky, podala návrh ministerstvu tým cieľom, žeby v horných stolicách asi desiatistíc ľudí zamestnávala hotovením rozličných šnúr tak, že by šnúry mohli pliesť doma. Firma dopodrobna podáva, jako by sriadila toto nové odvetvie priemyslu a jaký stály zárobok by bol poskytnutý obyvateľstvu. Rozumie sa, že firma žiada za toto isté výhody, medzi ktorými je i tá, aby potrebný materiál ku tomuto remeslu mohla bez platenia cla dovážať a potom spracovaný vyvážať.

Pre vojakov. V jaseň minulého roku prepustili na dlhší urlaub z každej stotiny 15—20 už druhý slúžobný rok vyplnivších takých vojakov, ktorí pred odobraním ku vojsku skončili daktorú poľnohospodársku alebo vinctúrsku školu alebo sa zaoberali gazdovstvom. Teraz sa sdeľuje, že väčšiu časť taktó urlaubovaných vojakov opät povolajú, ponevác behom zimy počet vojenských tlúp klesol. — Behom zimy v spoločnej armáde prezkúmať lekári oči vojakov, pri čom vysvitlo, že počet krátkozrakých je veľmi veľký. Následkom tohoto muselo byť mnoho vojakov prepustené z vojenskej služby. Veľký bol počet i tých, ktorých jako udržovateľov rodiny alebo pod iným titulom preložili do náhradnej rezervy. Taktó povstálny nedostatok mužstva nahradia vojakmi, ktorí boli po dvoch rokoch služby pustení na urlaub, na základe príčin, spomenutých na počiatku tohoto chýru. — Mužstvo preložené 1. januára od spoločného vojska ku honvédstvu toho roku nepovolajú na jasenné veľké manévry, a toho ročné veľké manévry honvédov neprevedú.

v tak veľkých rozmeroch jako minulého roku. Toho roku povolajú na veľké manévry poddôstojníkov o 2000 a z mužstva o 23.000 chlapov menej než lanského r. — Pre landšturmistov potrebné opakovacie pušky, toho roku budú hotové. Potrebné patróny ku výeviku landšturmistov v streľbe na prípad mobilisácie sú už tiež zaopatrené.

Michal Munkácsy choromyselný. Svetochýrny maliar obrazov Michal Munkácsy, tvorca svetochýrnych obrazov: „Kristus pred Pilátom“, „Ecce Homo“, „Zaujatie vlasti,“ je choromyselný a teraz hľadá úľavu oproti ťažkej nemoci v Eнденichu. Munkácsy lanského leta onemocnel na chrbtovú kosť a povedomie o tejto ťažkej nemoci rozrušilo jeho myseľ.

Lacná strava pre univerzitantov. V hlavnom meste svojho času začaly sa zbierky v prospech kuchyne zvanej Mensa-akademika, v ktorej by univerzitní poslucháči dostávali lacnejšiu stravu a veľkodušní dobrodincovia dopomohli svojimi obetami, že kuchyňa s miestnosťou bola sriadená a tieto dni otvorená. Už teraz dostáva 115 chudobných univerzitných poslucháčov zpolovice zadarmo, zpolovice za pol ceny stravu na celý mesiac. Za 16 zl. možno dostať na celý mesiac obed a večeru, len obed mesačne za 10 zl. 50 krov, len večeru za 6 zl. 50 krov.

Melanchthonova slávnosť. Dňa 16. februára bude tomu 400 rokov, že sa Filip Melanchthon narodil. Tento výročný deň oslávia protestanti na celom svete asíce 14. februára, lebo vtedy je nedeľa. — Z tejto príležitosti vydá Lutherova spoločnosť aj v slovenskej reči list, ktorý bol Melanchthon písal na predstavenstvo v Kremnici, keď odporúčal kazateľa.

Prísny biskup. Gabriel Zmejanovich nový veršecký biskup nedávno celý cirkevný výbor vo Veršeci vyzdvihol pre neriady okolo peňazí a najnovšie vyzdvihol z úradu Alexandra Stojatinoviča seniora a Jána Makčeva farára, lebo mu odopreli poslušnosť. Biskup im zakázal vyhabovanie cirkevných funkcií a plat im nevydal.

Pohroma vo Svätej Zemi. Na brehu Genezaretského jazera stojace mesto Tiberias, jako z Jeruzalema píšu, potkala veľká pohroma. Nad mestom pretrhly sa oblaky a spustil sa taký lejak, že osemdesiat domov sa srútilo a početní India našli svoju smrť vo vlnách rozvodného jazera.

Súčty tisícročnej výstavy. Minister obchodu barón Ernest Dániel podal tieto dni návrh zákona o zaokrytí schodku millenniumovej výstavy, ktorý obnáša 548 058 zlatých. Dľa výkazu do pokladnice výstavy do konca minulého roku vtiaklo 4,493,931 zlatých, vydalo sa 4,900,353 zlatých. Ešte očakávať môžu príjmy činia 263,769 zlatých a ešte na zakryt sa majúce potrebnosti ráta minister na 405,405 zlatých. Dľa tohoto výkazu teda deficit millenniumovej výstavy obnáša 548,058 zlatých. — Keď vezmeme do ohľadu cieľ výstavy, aby sa čím viac občanov uhorských obznámilo skrze výstavu s vlastnou svojou vlasťou za čím najlacnejší groš, tak tento schodok nijak nemôžeme považovať za veľký.

Rakúske honvédstvo rozmnožia. Minister rakúskeho honvédstva chce rozmnožiť počet rakúskeho landwehru. Dľa zprávy 5—7 nových plukov bude sriadené, tak že počet plukov rakúskej honvédskej pechoty povýšený bude na 31—33.

Obesení zbojníci. Ešte len pred nedávnom celé Horvatsko bolo v strachu, lebo tam riadila obce jedna zbojnícka banda, ktorú potom žandári chytili. Z členov tejto zbojníckej bandy pätnástich odsúdili na smrť povrazom, ale kráľ zpomiedzi nich jedenástich zmenením výroku na

doživotný, 20- a 18-ročný žalár omilostil, ostatných troch ale menom Brezoviča, Polovraka a Vukaniča minulú sobotu rano obesili v Záhrebe. Traja zločinci noc ztrávilí jedením, pitím a fajčením. Brezovič smeľe šiel na poslednú cestu a zvolal na divákov: Nech vám dá Boh všetkým to čo mne. Polovrak riekol len: S Bohom! Vukanič pod šibenicom prosil, aby jeho deti posielali do školy, aby sa nedostali do zlej spoločnosti a neskončili tak, ako on. Keď ho vytiahli na šibenicu, zvolal: „Ježiš, Maria, Jozef!“ a onedlho bolo po ňom. O 11. hodine pochovali obesencov.

Strajk pisárov. Diurnisti pri okresnom súde v Ungváre ponevác im na prosbu 70 krovú dennú plácu nepolepšili, lebo niet peňazí, zastavili prácu.

Šťastie jednej stareny. Zázračným spôsobom bola zachránená jedna starena v Makove od istej smrti. Keď osobný vlak tieto dni vyjachaľ zo stanice v Makove na most nad Marošom, rušeň presotil jednu starenu idúcu medzi kolajnicami, a starena padla pod vlak. Strojvodič rušeň zastavil, a každý myslel, že je starena už zadlavená. Ale div divúci, starena bez najmenšieho úrazu ležala pod ôsmim vozňom vlaku v dĺžke medzi kolajnicami. Pre prestrašenú starenu, ktorej sa nestalo úplne nič, cestovatelia zaviedli hneď medzi sebou zbierku.

Rozsobáš kňažny Chimayovej. Súd v Belgicku už rozsobášil kniežaťa Chimaya s jeho manželkou rodenou Klárou Ward, ktorá bola ušla od neho s cigáňom Jančim Rigó a prisúdil z jej majetku ročítu 75.000 frankov obnášajúcu podporu pre knieža Chimaya na opateru detí, ktoré si knieža podržal. Súd vyriekol i to, že kňažna s tým cigáňom nemôže vstúpiť do manželstva. Toto ale bolo sotva potrebné, lebo kňažna už odišla aj cigáňa, nechala ho v Taliansku, v Genue a teraz si hľadá akiste iného.

Lueger — zo židovskej krve. Noviny píšu, že známy vodca viedeňskych antisemitov a podmešťanosta viedeňský dr Karol Lueger pochodí zo židovskej krve. Asíce jeho deďo pojal si za manželku židovku, ktorá sa ale prekrstila.

Defraudant samovrahom. Ján Korilly, poštovní úradník z Nitry prišiel tieto dni za svojou milenkou Gizellou Szedlacssek do Budapešte a tu sa zastrelil v jednom hoteli. Korilly bol defraudoval na pošte v Nitre asi dvesto zlatých a toto a beznádejná láska dohnala ho ku tomuto kroku.

Pozor na lieky. V Záhrebe manželka istého Freudenreicha sa ponosovala na žalúdkové kŕče a aby bóle utišila, chcela užít žalúdkové kvapky. Avšak na nešťastie z omylu vypila koncentrovanú karbolovú kyselinu. Lekári jej už nemohli pomôcť.

Ženská mestským lekárom. V Belehrade zvolili za mestského lekára slečnu Darinu Mileničovú. Slečna Darinka je prvou lekárkou v Srbsku.

Sústrast priateľky. Zriedkavý, ale smutný prípad udal sa tieto dni vo Vespríme. Jednej úbohej žene zomrel muž a jej dávna dobrá priateľka prišla ju potešiť. Keď sa priateľky vyplakaly a rozlúčily, odchádzajúca žena klesla k zemi a zomrela.

Zomrel pred obranou. Nadmier dojímavý prípad smrti udal sa v Nových Zámkoch. Na zasadnutí Váh regulujúcej spoločnosti köpedský farár Probszt tak ťažko obviňoval komárňanského advokáta Karola Mike, že pravotár, prv než by bol mohol dať odpoveď na to obviňovanie, klesol na zem a skonol. Prípad vzbudil veľkú sústrast.

Nebezpečná operácia. Gróf Ondrej Bethlen, bývalý minister orby trpel na oči a lekári vo Viedni, aby ho zachránili od úplnej slepoty, odstránili mu jedno oko z jamky. Akonáhle sa rana zahojí, vložia mu do očnej jamky sklenené oko.

Prišiel o ruky. V mnohých obciach panuje je ten zlý zvyk, že z príležitosti svatby strieľajú z pištole. Jozefovi Dávidovi v Hornom Silváši strelba z pištole zdala sa byť nedostatočnou a preto v radosť že sa jeho syn žení, opatril si dakde dynamit a výbuchom tohoto chce dať na vedomie obci svoju radosť. Dynamit ale pred časom explodoval a Dávidovi odtrhlo obe ruky.

Nové objavenie v lekárskej vede. Časopisy píšú, že sa jednomu zubolekárovi vo Frankfurte nad Majnom podarilo jod, brom, živé striebro a iné závažné liečivé materie elektrolitickým spôsobom upraviť priamo do ľudských ústrojov. Frankfurtskí lekári sú vraj presvedčení, že toto objavenie uloží celú terajšiu lekársku vedu na nové základy.

Zakázaný vývoz dobytky. Primerane terajšiemu rozšíreniu sa nákazlivej pľúcnej nemoci medzi dobytkom vývoz dobytky do Nemecka pre prípadné zavlečenie choroby na tento čas zakázaný je z nasledovných stolíc: z oravskej, tekovskej, novohradskej, prešporskej a trenčianskej stolice.

Zo striebra zlato. Pred nedávnom prišla do Európy z Ameriky zpráva, že tamejšiemu chemikovi Emmensovi podarilo sa chemickou cestou vyrobiť zo striebra zlato. Zprávu tú v Európe prijali so smiechom a nedôverou, lebo dosavadne pokusy v tomto smere sa naprosto nezdarili. Teraz sa ale píše, že je vraj na veci predsa niečo pravdy. Aspoň dosavád je už isté, že sa utvorila spoločnosť, ktorá chce vynález využiť. Celá vec záleží vraj v tom, že sa chemikovi podarilo vynajst, ako možno striebro meniť v zlato. Emmens sám nazýva takto zmenený kov názvom docelá novým: Argentaurum (striebro-zlato). Emmens ale nenie prvý, ktorému sa to podarilo. Boli už učenici a vynálezci, ktorí tvrdili, že síce nevynašli vzácny kov, ale dovedli zmeniť striebro v zlato. Tak jeden r. 1893 vyrobil zo striebra kov, ktorý sa veľmi podobal zlatu, ale chemické vlastnosti mal také ako striebro. Tiež i Edisonovi podarilo sa vyrobiť kov, ktorý do tiazu, barvy a iných fyzických vlastností blížil sa až nápadne zlatu. Francúzski učenici tvrdia, že kov, ktorý teraz vynášiel Emmens nenie síce už striebrom ale ani zlatom a preto chvália, že vynálezca nazval nový kov argentaurum a nie hneď už zlatom.

Építészeti szemle. Szerkeszti Bobula János. VI.

Évfolyam. I. Füzet. Budapest, 1897. Az Országgyűlési Értesítő kö- és könyvnyomdája részvénytársaság. IV. ker. Vármegeye-utca 11-12. — Odporúčame do pozornosti tým, ktorí sa o stavebníctvo zaujímajú.

KU OBRAZKU.

Ježiš medzi mudrcami.

V tomto čísle podávame pekný obrázok z detinského veku nášho Spasiteľa. Matka Ježišova Mária so svojim jednorodzeným synom a s Jozefom každoročne chodievala do Jeruzalema na Veľkonočné sviatky. Keď bol Ježiš dvanásťročný a z príležitosti sviatkov bol so svojou Matkou v Jeruzaleme, zrazu sa jej ztratil. Nemohla ho nikde najst. Mária si myslela, že Ježiš snáď odišiel so známymi v zástupe, ale ho nenašla ani tam. Keď sa Mária i s Jozefom na tretí deň opäť navrátila do Jeruzalema, aby hľadala svojho syna, našla ho v chráme medzi mudrcami ako rozmlúva s nimi o písmach prorokov. Matka sa uľakla a keď Jozefovi robila výčitky že prečo jej urobil taký zármutok, odpovedal Ježiš: Čože ma hľadáte? Či ste nevedeli, že v tých veciach, ktoré sú Otca môjho, musím i ja byť a jako on poručí, činiť? — Takto hľa Ježiš už v útlom veku vynikal nad ostatných darom Ducha Svätého.

K OBVESELENIU.

Zo školy.

Učiteľ: Čo je to: zázrak?

Žiak: Mamka hovoríeva, keď príjde v noci otecko triezvy.

*

Z kasárne.

Kaprál: Čo ste v civilnom živote?

Jednoročný dobrovoľník: Doktor filosofie.

Kaprál: Čo je to za nemoc?

ODKAZY REDAKCIE.

Do Skalítého: Spomenutý list sme ešte nedostali. Keď dôjde, učiníme dľa žiadosti.

Ct. p. M. J. v B.: Predplatok sme dostali. Máte predplatené do konca júna.

Ct. p. O. S. v Sz.: Všetko v poriadku. Len žiadne strachy. Vytrvalosť donáša ovocie. Myslíme, že vás z pravej cesty tie pomlavy neodvráta.

Budapešťianska bursa a úradným značením cien dňa 10. februára.

Obilie	Jakosť dľa hekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere		Peniaze	Tovar	Cenne papiere		Peniaze	Tovar
		od	do	Peniaze	Tovar			Peniaze	Tovar		
Pšenica banátska	77-81	8.15	8.25	Štátny dlh.							
pešťianska	77-81	8.10	8.20	Uhorská zlatá renta 4%	122.00	122.50	Prvá uhor. poisť. spol.	4190.00	4220.00		
stolnobelehrádska	77-81	8.00	8.15	korunová renta 4%	99.50	99.55	Pešť. uh. kupec. b.	1230.00	1231.00		
Raž (lito)	70-72	6.50	6.60	Uhorske regalové úpisy 4 1/2%	100.00	101.00	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8.950.00	8.840.00		
Jachmen na krm.	60-62	4.10	4.40	premiové úpisy	151.50	152.50	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	615.00	618.00		
na palku	62-64	5.10	6.00	Uhorská tiskovo-segedínska po- žička 4%	141.00	142.00	Záložné listy.				
na várku	64-66	7.50	8.00	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	122.25	123.25	Uhorského pozem. úverkového ústavu 5%	101.00	102.00		
Ovos	39-41	5.90	6.10	vyvážkové úpisy 4%	102.25	103.00	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	100.50	101.00		
Kukurica	73	3.40	3.50	Spoločná požička v beř. penia- zoch 4 1/2%	100.00	101.00	Uh. úver. ústavu s premiou 4%	100.00	101.00		
Prosno	—	5.30	5.50	Zreby.			Peniaze.				
Repica	—	11.00	12.50	Spolku „Jó sziv“	3.60	4.00	Cisársky dukát	5.68	5.73		
Dateľinové semá, luc.	—	46.00	44.00	Uhorského „Červeného križa“	8.50	9.00	Dvadsať-frankovník	9.52	9.56		
pešťianska masť	53.	53.50	—	Rakúskeho	20.00	21.00	Nemecká ríšska marka	58.72	58.82		
vidiecka	—	—	—	Bazilika	6.50	7.00	Striebro	—	—		

Knižtlačiareň Viktora Hornyánszkého v Budapešti.